

Lysbehandling ved gulsott

Gjelder for: Kirurgisk klinikk/Kirurgisk sykepleieavdeling/Kirurgiske poster/Føde- og barselpost
Dokumenttype: Prosedyre
Sist endret: 25.06.2024

1. HENSIKT

Sikre trygg og effektiv behandling av gulsott hos nyfødte. Oppfølging og informasjon til foreldre.

2. ANSVAR

Jordmor, barnepleier, barnelege.

3. FREMGANGSMÅTE

3.1 Før lysbehandlingen starter

- Informer foreldrene om behandlingen. Behandlingen må ikke utsettes.
- Lysbehandlingen kan foregå på pasientrommet.
- Kle av barnet, og brett ned bleien, for å belyse størst mulig hudområde.
- Dekk barnets øyne med filtbriller.

3.2 Praktiske rutiner

Amelux Fototerapilampe	BiliSoft lysbehandlingssystem
<ul style="list-style-type: none">• Plasser barnesengen korrekt under lampen og lås hjulene på både barneseng og lampe.• Mål avstand mellom sengemadrass og lampe, minimum 45 cm avstand.• Lampen skal plasseres slik at den belyser mest mulig av barnets kropp.• Hvitt laken i barnesengen og hvitt forheng rundt, øker effekten av lysbehandlingen.• Under lysbehandlingen brukes hvitt og blått lys fra lampen. Ved observasjon og stell slås det blå lyset av.• Barnet kan die den tiden det trenger, men for at lysbehandlingen skal være effektiv er det viktig å ikke bruke for lang tid på kos og stell.• Totalterapi-timetelleren viser antall timer lampen har vært i bruk. Lysstoffrørene skal skiftes ved 2000 timer, eller dersom de er defekte	<ul style="list-style-type: none">• Benytt engangstrekk til platen som skiftes når platen skal benyttes av annet barn, eller blir tilgriset/opprevet.• Ved tilgrising av plate rengjøres den med desinfeksjonswipe. Pleieren som fjerner trekket ved behandlingsslutt, rengjør også platen slik at den er ren til det neste barnet som trenger behandling.• Barnet plasseres på lysplaten slik at mest mulig av huden utsettes for lyset til platen.• Kontroller at barnet ligger på riktig side av madrassen, som er angitt på platen.• Den fiberoptiske kabelen skal være ved barnets føtter.• Platen kan plasseres i barnesengen eller alternativt kan barnet og lysplaten svøpes sammen med ved hjelp av et teppe.• Stroppene justeres etter behov for å stabilisere barnet på platen.• Barnet kan holdes og mates under behandling.

	<ul style="list-style-type: none">• Den fiberoptiske kabelen kobles så til lysboksen og slås på. Lysboksen bør stå på et jevnt underlag eks. gulv eller bord, den skal ikke plasseres i sengen med barnet.• BiliSoft platen henges opp slik at man unngår knekk på fiberoptisk kabel.
--	--

3.2 Dokumentasjon

- Fyll ut bilirubinkurven i Partus, og dokumenter dato og klokkeslett for oppstart av lysbehandling i kurven.
- Kontakt barnelege for journalskriving.
- Dokumenter at barnet er lysbehandlet i Partus epikrise Barsel-Barn

3.3 Prøvetaking

- Bestill Direkte antiglobulin test (DAT) når barnet skal lysbehandles og det ikke tidligere er analysert.
- S-bilirubin kontrolleres rutinemessig ca. 12 timer etter oppstart av behandling, eller etter ordinasjon fra barnelege.
- Barnelege forordner S-bilirubin ved behov når det er mistanke om immunisering eller ved høye verdier der man bør kartlegge om enkel lysbehandling er tilstrekkelig.
- Transcutan bilirubin skal ikke brukes for vurdering av hyperbilirubinemi under lysbehandling.
- Barnet skal ikke ligge i lys lenger enn nødvendig, behandlingen avsluttes etter 12-24 timer når bilirubinverdien ligger under lysgrensen.
- Når lysbehandlingen er avsluttet kontrolleres s-bilirubin til fallende verdier under lysbehandlingsgrensen for det aktuelle barnet og skal kontrolleres minst en gang i løpet av 8-24 timer etter avsluttet behandling etter forordning av barnelege.

3.4 Under lysbehandling

- Nyfødtveileder anbefaler bruk av BiliSoft som første valg ved ukomplisert gulsott.
- Friske, fullbårne barn trenger i utgangspunktet ikke ekstra mat eller væske under lysbehandlingen, men bør ammes minst hver 3. time. Dersom barnet er sløvt og ikke dier effektivt, gis tillegg med morsmelk eller donormelk etter amming.
- Barnelege vurderer om premature eller syke nyfødte trenger ekstra væsketilførsel basert på en klinisk vurdering av væskebehovet.
- Temperatur tas ved hvert stell, og skal være fra 36,5 - 37,5 grader.
- Ved fototerapilampe: Snu barnet ca. hver time, eller etter skjønn. Er barnet urolig og endelig har sovnet kan det gå 1,5 time før det snus. Ved bruk av Bilisoft matte bør barnet endre posisjon hver 2 time, sideendring. Barnet kan ligge i mageleie med tilsyn. Bruk stroppene til å stabilisere leie til barnet.
- Det er vanlig at barnet har hyppig, grønn avføring og utslett når det lysbehandles.

4. GENERELT

5. INTERNE REFERANSER

- [2.1.5.4.1.6.5](#) [Direkte antiglobulintest \(DAT\) av nyfødte med mistanke om behandlingsskrevende ikterus.](#)
- [2.1.5.4.1.6.6](#) [Gulsott hos nyfødte - diagnostikk](#)
- [2.1.5.4.1.6.17](#) [Overflytting mellom føde-barselposten og nyfødtintensiv](#)

6. EKSTERNE REFERANSER

1. Barne- og ungdomsavdelingen Universitetssykehuset Nord-Norge. Metodebok i nyfødttmedisin. 6 utg. 2019. Tilgjengelig fra: <https://unn.no/fag-og-forskning/metodeboker/metodebok-i-nyfodtmedisin>
 2. Helsedirektoratet. Nytt liv og trygg barseltid for familien. Nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen [Internett]. Oslo: Helsedirektoratet; 2014. Tilgjengelig fra: <http://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/barselomsorgen/>
 3. Sundhedsstyrelsen i Danmark. Amming - en håndbok for helsepersonell. 5. utg. Bergen: Fagbokforlaget; 2021.4.
4. Brukerhåndbok.
[TOC \(pediatrihomeservice.com\)](http://pediatrihomeservice.com)